

1. Передумови та фактори інноваційного розвитку національної економіки в умовах глобалізації

С.О.Полковниченко

к.е.н., доцент

Чернігівський державний інститут економіки і управління (м.Чернігів)

ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ФАКТОР ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Досягнення високого рівня життя й стійкого економічного зростання в Україні безпосередньо пов'язане з утвердженням моделі інноваційного розвитку. Серед факторів, які сприяють вирішенню даної проблеми, особлива роль відводиться прямим іноземним інвестиціям (ПІІ).

Саме приплив іноземних інвестицій сприяв трансформації структури національних економік країн Південно-Східної Азії і зміні їхньої спеціалізації із експортерів сільськогосподарської продукції та мінеральної сировини в великих виробників й експортерів переважно готової промислової продукції.

Як свідчить світова практика, іноземні інвестиції, з одного боку, можуть прискорювати темпи економічного зростання, підвищувати зайнятість, технологічний рівень економіки, конкурентоспроможність вітчизняних товарів на внутрішньому та зовнішньому ринках, а з іншого – у випадках трансферу відсталих технологій і методів організації виробництва – стримувати розвиток країни, посилювати її залежність від іноземних технологій і капіталів.

Заходячи в українську економіку, ПІІ шукають, перш за все, дешеві місцеві ресурси. Але іноді мотивом поведінки іноземних інвесторів може бути економія, яка утворюється від порушення технологій, норм безпеки, екологічних норм. І хоча це загрожує майбутніми втратами для країни, корумпованість чиновників, непрозорість та заплутаність дозвільних процедур не позбавляють нашу державу від таких інвесторів. Разом з ПІІ Україна, як правило, отримує «відпрацьоване» обладнання, яке не відповідає енергозберігаючим технологіям, останнім досягненням екологічної безпеки, автоматизації чи продуктивності. Тобто, іноземне інвестування в Україну поки що відбувається значною мірою за моделлю слаборозвинених країн.

За даними Держкомстату України, структура ПІ за 2009 р. показує, що основні пріоритети іноземні інвестори віддають галузям із швидким терміном окупності – фінансовій сфері (22,4%) і сфері торгівлі (10,6%) [2]. Що стосується промисловості, ПІ зосереджені переважно на виробництві харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів; металургійному виробництві та виробництві готових металевих виробів; хімічній та нафтохімічній промисловості. Стратегічні галузі не залучають необхідних обсягів капіталу, що важко назвати ефективним для країни-реципієнта. Крім того, процеси іноземного інвестування абсолютно не сприяють розвитку експортного потенціалу нашої держави.

У той же час національний інтерес вимагає, щоб іноземні інвестори створили нові, насамперед високотехнологічні та наукоємні, імпортозамінні та експортоспроможні підприємства [1, с.9]. Якщо Україна зуміє залучити таких інвесторів, які шукають ефективність і знання, конкурентоспроможність її економіки значно зросте і країна отримає переваги.

Україні потрібні інвестиції, які б:

- забезпечили ефективну інтеграцію національної економіки у світову завдяки виробничій та науково-технічній кооперації;
- сприяли забезпеченню потреб національної економіки у необхідній сировині та продукції;
- слугували джерелом капіталовкладень, причому у формі сучасних засобів виробництва;
- стали чинником не тільки реконструкції і відновлення, але і створення нових виробництв і підприємств;
- залучали вітчизняних підприємців до передового господарчого досвіду;
- стимулювали розвиток економічно ефективних і конкурентоспроможних експортерів;
- сприяли поширенню інновацій, збільшенню продуктивності праці та підвищенню добробуту населення.

Для залучення іноземних інвестицій Україна повинна створити сприятливе інвестиційне середовище. Адже ПІІ є додатковим джерелом нагромадження, що істотно збільшує ресурси для відновлення і розширення основного капіталу, реалізації інвестиційних проектів і програм, які забезпечують інноваційний розвиток економіки. ПІІ мають активізувати включення в господарський процес природного, виробничого та трудового потенціалу, що раніше використовувався не раціонально.

Важливо залучати ПІІ, які несуть із собою сучасні технології, «ноу-хау», передові методи управління і маркетингу. Це зробить можливим випуск конкурентоспроможної продукції як за рівнем новизни і якістю вироблених товарів і послуг, так і за зниженням витрат їх виробництва. А для цього потрібні працівники, які зможуть ефективно використовувати нові технології і будуть здатні перемагати в жорсткій конкурентній боротьбі. Значить, іноземні інвестиції повинні супроводжуватися навчанням персоналу – перепідготовкою його на місці, зарубіжними стажуваннями.

Особливо важливим є залучення інвестицій з високорозвинених країн світу, що характеризуються належним рівнем ринкової культури.

Таким чином, в сучасних умовах основною проблемою є невідповідність ПІІ в Україну потребам інноваційного розвитку її економіки. Держава повинна застосувати весь комплекс заходів, спрямованих на забезпечення якісних змін у залученні іноземного капіталу в нашу країну.

Література

1. Дацій Н.В. Розвиток іноземного інвестування в економіці // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – № 20. – С.9-11.
2. www.ukrstat.gov.ua